

Ad Num. 3.

- 16 Hucusque tradita de avocatione pecuniæ per anteriores creditores, sunt sine distinctione accipienda, sive posterior creditor sit ex causa onerosa, sive ex lucrativa. Guttier. Lop. in l. 7. gloss. 9. tit. 6. p. 6. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 216. num. 7. & alii communiter. Ad hæc quo ad pecuniæ avocationem nihil interest, quod debitor ex præcepto, vel ex voluntate persolvat, quod extra controversiam existit. Adde Flor. Diaz n. 16. Gait. sup. cap. 4. num. 1352.
- 17 Animadvertere oportet, quod si secundus creditor ex causa lucrativa pecuniam bona fide perceperit, ac consumpserit, nihilominus quantitatem reddere constringetur anteriori. Gait. num. 1371. Fontanell. cum multis part. 7. n. 54. Flor. Diaz. num. 12. Trentacinq. lib. 3. tit. de solut. resolut. 23. num. 7. quod verum est, si ex pecunia percepta creditor secundus locupletior factus reperitur, ut advertit Gaitus. Si prior agat ex onerosa causa, vel lucrativa, non distinguitur.

- 18 Rursus si recentior creditor ex causa onerosa pecuniam à debitore recipiat, & ipsa apud illum extat, non avocabitur per antiquiorem ex causa lucrativa: tum propter summam æquitatis rationem, quæ in hujusmodi casu perpenditur: tum quia est communis opinio, quam habita disputatione, pro viribus tuetur cum plurimis Carleval. de judic. disp. 30. per tot. secundum quam creditor posterior ex causa onerosa præfertur anteriori ex lucrativa: eaque admittit sententiã, nulla de avocatione pecuniæ quæstio esse potest, cum ille tantum revocare solutionem permittatur, qui in concursu perferretur ei, cui solutum est, ut patet ex præmissis. Et cum creditor agens posterior ex causa onerosa pecuniam sibi debitam ante priorem ex lucrativa percipiat, eam jure retinere permittitur, cum facilius retentio quam persequutio concedatur, l. Per retentionem 4. C. de usur. Tufch. lit. I. concl. 306. num. 2. Surd. de aliment. tit. 8. privoil. 28. num. 3. Aug. Barbosa axiom. 9. n. 11.

Verf. Caterum quando.

- 19 Creditor revocans hypotecaria, aut Salviano inter dicto pignus à tertio possessore, poterit impetrare, ut res obligata distrahatur ad sui crediti satisfactionem, & ita judex jubebit possessori intimari, ut intra præfixitum à se tempus pecuniam exhibeat debitam sub comminatione subhaftationis rei, quo elapso, illoque non offerente, præceptum exequitur, ac creditori ex pretio sit satis. Hæc eadem extant adud D. Covar. latè agentem Variar. lib. 3. cap. 18. n. 4. ubi & nos aliqua adjecimus. Confulas Gait. de credit. cap. 4. ex n. 794. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. num. 8. Bolannos commerc. terrest. lib. 2. cap. 13. in fin. Merlin. de pignor. lib. 4. quæst. 96. num. 94. & lib. 5. quæst. 77. num. 11. & 12. ubi hanc praxim in Curia Romana observari testatur: sed creditor probare debet, ut ad pignoris distractionem deveniatur, quod ex illius fructibus intra decennium sibi plenè satisfieri non potest. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 538. num. 14.

Ad Num. 4.

Quoad revocationem solutionis factæ posteriori creditori nihil refert, an illam debitor adquisierit, postquam cum priore contraxit, vel antea. Trentac. variar. lib. 1. tit. de jur. fisc. resol. 7. in fin. nam quicquid debitor acquirit post contractam generalem hypothecam, obligationi subicitur, cum illa nedum præsentia, sed etiam futura bona afficere non ambigatur. Merlin. sup. lib. 1. quæst. 11. n. 14. Greg. Lop. in l. 5. gloss. 5. tit. 13. p. 5. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 7. gloss. 2. part. 1. n. 43. Gait. sup. d. cap. 4. n. 58. Mantic. de tacit. convent. lib. 1. tit. 4. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 528. num. 6. Pacific. de Salvian. interd. inspect. 3. cap. 7. num. 3. quod utique in tacita procedit hypotheca, Mantic. Gait. & alii. Et cum pecunia, sicut cætera bona veniat in generali hypotheca, Merlin. lib. 2. quæst. 48. num. 1. ubi plures, ac ex aliis prænotavimus variar. lib. 2. cap. 5. num. 9. creditor anterior jus hypothecæ acquirit in pecunia, quæ in dominium sui debitoris quovis tempore pervenerit, donec sibi non persolvitur.

Ibi: Cujus rei extat exemplum.

Donatio bonorum omnium præsentium & futurorum regulariter nullo jure communi, aut Regio subsistit: & licet illo præsentium donatio permittatur, hoc tamen nostro prohibetur, l. 8. tit. 10. lib. 5. Recopilar. ubi Marienz. & Azeved. Ant. Gom. in l. 69. Tauri, & latissimè Hermos. in l. 9. gloss. 1. tit. 5. p. 5. ubi à num. 9. pluribus laudatis, casus recenset quibus ea donatio de jure sustinetur, de quo & nos in addit. variar. lib. 3. cap. 12. Sed est valeat, donans omnia bona sua non intelligitur futura comprehendere, ut ex pluribus probat Menoch. cons. 496. n. 115. verf. Respondetur primò. Et generaliter in quacunque alienatione idem censet Tiraquel. de jur. constit. ampliat. 32. num. 19.

Si quis omnia bona sua donaverit præsentia, & futura, jure permittente, constituens se pro donatorio possidere, quicquid postea quæserit, transferet quoad possessionem in eum, cujus nomine possidet. Tiraquel. d. ampliat. 32. per tot. quem perlegere oportet; est enim res valde controversa, quam ipse sedulus examinat, ac enucleat.

Meminit D. Covar. sup. n. 1. verf. Hæc etiam, legis finalis, §. Etsi præfatam, verf. Sin vero heredes, C. de jur. deliber. qua videtur probari, quod si prior egerit contra posteriorem, qui debitam sibi pecuniam exegit, poterit eam etiam consumptam avocare, quod opponitur conclusioni traditæ sup. n. 11. cui noster Præses satisfaciens ait, procedere eam constitutionem in hærede, qui confectò inventario adivit, ac judiciali præcepto compulsus creditoribus solvit hæreditariis posterioribus à quibus anteriores supervenientes, si bona defuncti non sufficiant, pecuniam etiam consumptam conditione avocabunt. Huic interpretationi assentiuntur Guttier. Practic. lib. 3. quæst. 100. num. 14. Fontan. sup. claus. 5. gloss. 8. p. 7. num. 59. Sed etiam rejiciunt, alias tradentes Flor. Diaz. variar. lib. 1. quæst. 6. num. 13. & 21. Petr. Barbosa in l. 1. part. 6. num. 24. ff. solut. matrim.

Verùm tanti Magistri veniã, præfatus intellectus nimis restringit generalitatem decisionis, absque

- 14 Expenditur lex 23. tit. 8. p. 5. ac intelligitur, & num. seqq.
- 18 Qua ex parte pensio minui debeat, de jure communi judicis definitur arbitrio.
- 19 Inquiritur quanta debeat esse fructuum penuria, ut locus sit Regie constitutioni in d. l. 23. Partit. & num. 20.
- 21 Colonus propter sterilitatem non juratur constitutione legis 2. C. de resc. vendit.
- 22 Colonus usurus beneficio Regie legis tenetur locatorem monere, ut adstet fructuum perceptioni.
- 23 In Granatensi Cancellaria non semper observari solet præfata lex Regia.
- 24 Ubi culpa etiam levissima coloni occasione præstitit sterilitati, cessat mercedis remissio.
- 25 De remittenda pensione ob sterilitatem qui latè egerunt.
- 26 Quoties rei locatae usus impeditur, nulla interveniente conductoris culpa, merces non debetur.
- 27 Si usus non omnino impediatur, sed restringi contigerit, pensionis remissio pro portione est facienda.
- 28 Causam impediendam rei usum si conductor tempore contractus agnovit, mercedem integram exsolvere tenetur.
- 29 Qui ex justa causa domum deseruit locatam, num impedimento cessante, cogatur ad eam redire, aut mercedem pro residuo tempore exhibere.
- 30 Licet domino, adem locavit, inquilinum ante tempus locationis finitum expellere, si ea indiguerit ob supervenientem occasionem. Quid è contra: si inquilinus commode, aut omnino adem habitare non possit, an delinquere ipsam liceat, pensione non soluta, ibid.
- 31 Utrum dominus famulum ejicere, aut famulus à domino discedere ante tempus conventum ex superveniente causa possit.

CAPUT XXX.

Colonus propter sterilitatem absque ejus culpa contingentem à mercedis solutione proportionaliter relevatur. Greg. Lop. in l. 22. gloss. 1. & 2. tit. 8. p. 5. Ant. Gom. Variar. lib. 2. cap. 3. num. 18. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 495. num. 1. Donell. lib. 13. cap. 7. ubi Ouald. lit. A. Caroc. de locat. part. 4. tit. de remiss. merced. quæst. 1. n. 1. Petr. Greg. Syntagm. lib. 27. cap. 1. n. 23. Tufch. lit. C. concl. 615. à princ. Cujac. in l. Certi juris, C. de locat. Morla Empor. Fur. tit. de locat. quæst. 1. n. 6. Amaya observat. lib. 3. cap. 3. num. 13. Larrea Granat. decis. 18. num. 4. Bossius in Praxi, tit. de remission. merc. conduct. à princ. Fab. in ration. ad l. Si merces, §. Vis major, ff. locat. Mozzius de contract. tract. de locat. tit. de accidentalib. locat. num. 1. & alii plures apud Pichard. in §. Adionum, quæst. 17. ad fin. Inst. de action. & August. Barbosa collect. cap. Propter sterilitatem, de locat. & l. Licet, C. eod. tit. Sterilitas generaliter accipitur, quia pluribus de causis solet evenire. Molina, Cujacius, & alii ex prælaudatis. Remissio pensionis à contractus bona fide procedit, nam juxta juris rigorem illi locus non foret. Faber, ac Morla sup. Sterilitatem hanc casu insolito evenire oportet, quia si naturaliter vitio terræ, aut pravitate temporis contigerit, nihil ad remissionem prodest, ut ex laudatis constat, l. ex conducto 16. §. Si vis, locat.

Illud ambigitur, an augetur merces conventa propter exuberantem fertilitatem, ita ut fundus duplam reddat messem? Negant. Fab. & Cujac. sup.

SUMMARIUM.

- 1 Colono, sterilitate superveniente, remissio pensionis integrè, vel pro parte conceditur.
- 2 Utrum ex contrario augeatur pensio ob insolitam fructuum copiam.
- 3 Sterilitas unius anni cum fertilitate alterius compensatur.
- 4 Declaratur hoc.
- 5 Remissioni est locus, etsi fructus pereant jam collecti, antequam reponantur ubi servari solent.
- 6 Quanta sufficiat sterilitas, ut remittere pensionem dominus, qui locavit, teneatur, latè discutitur, & num. seqq.
- 8 Probata sterilitate, judex arbitrabitur, an tota merces, vel quanta pars ejus remitti debeat.
- 13 In dubio mercedis remissio non concedenda.

sup. Ofsuald. d. lib. 13. cap. 8. lit. F. Petr. Barbosa in l. Divortio, §. fin. num. 7. ff. solut. matrim. Pinell. in l. 2. part. 1. cap. 3. num. 34. C. de resc. vendit. Menchac. usufreq. cap. 54. num. 10. Sed contra sentiunt Ant. Gom. ubi nuper. Amaya num. 15. Caroc. sup. quæst. 8. num. 118. & ita decisum habetur in l. 23. tit. 22. p. 5. quam ubi Greg. Lop. gloss. fin. restringit, ut procedat si casu extrinsecè superveniat ubertas, non si ob cœli benignitatem, aut feracitatem terræ: cui accedit Molin. num. 23. sicque in praxi servari existimo, quanvis Morla num. 21. restrictionem rejiciat, constitutionemque generaliter accipiendam opinetur.

3 Sæpe sterilitas ad remissionem mercedis nequaquam prodest, ut videre licet apud Molin. à n. 12. Tusch. ex num. 29. Caroc. & alios laudatos sup. num. 1. Sic cum annus uberrimus præcessit, ob sterilitatem sequentis pensio non minuitur; nam hæc cum fertilitate anteriori compensatur, quod regulariter observatur quoties ad plures annos locatio contrahitur: nec refert an sterilitas antecedat feracitatem, vel subsequatur; nec an immediate, vel mediate contingat: unde si fundus uno anno fructibus affluat, ac uno, vel duobus sine excessu interpositis, superveniat sterilitas, fiet compensatio, cap. Propter sterilitatem 3. de locat. l. Licet 8. C. eod. l. 23. tit. 8. p. 5. ubi Gregor. Lop. gloss. 2. & 3. Molin. de disp. 495. num. 16. Bossius ex num. 24. Morl. num. 18. Caroc. num. 46. Joan. Garl. de expens. cap. 14. num. 9. Petr. Greg. ubi sup. Amaya in l. unic. num. 42. C. de collation. donator. lib. 10. Petr. Barbosa num. 6. Ant. Gom. sup. Et sterilitas unius fructus cum abundantia alterius compensatur. Greg. Lop. in l. 22. gloss. 8. tit. 8. p. 5.

4 Hoc ita verum, si idem contractus persisteret etiam per prorogationem tacitam, vel expressam; alioqui si diversus celebreretur, vel inter easdem personas, ac eodem novem superessent, & domino fundi ex eo anno viginti pro mercede deberentur. Gregor. Lop. in l. 22. gloss. 8. tit. 9. p. 5. Ant. Gom. & Morla ubi proxime. Petr. Gregor. Synagn. lib. 27. cap. 1. num. 23. Molin. num. 5. Caroc. num. 4. Menoch. num. 2. vers. Tertia suit. Bossius num. 4. Mascard. num. 5. Ant. Fab. sup. & alii apud Barbosam ubi pronuper.

5 Pensionis remissio fieri debet, etsi fructus pereant jam à solo separati, antequam suo loco reponantur, ut triticum in horreo, vinum in cella vinaria, fenum in fenili. Caroc. larè num. 22. Ant. Gom. sup. Molin. num. 15. Bossius num. 90.

Ad Num. 1.

6 Quæritur quando censetur sterilitas intervenisse, ut remissioni sit locus? Quidam opinantur, standum vulgi opinioni, quâ annus sterilis reputatur. Refert Greg. Lop. in l. 22. gloss. 9. tit. 8. part. 5. Menoch. de arbitrar. cas. 76. num. 2. vers. Quarta suit. Bossius sup. tit. de remiss. merced. num. 2. & 10. Mascard. de probat. concl. 1334. num. 3. Cevall. comm. cont. comm. quæst. 57. num. 2. Valasc. dict. q. 27. num. 24. Caroc. sup. quæst. 1. num. 18. Molin. d. disp. 495. num. 3. Quando hujusmodi probatio proficiat, vide Valasc. & Mascard. num. 8. vers. Prima autem, qui num. 11. subdit quod si generaliter sterilitas alicujus oppidi probetur, dominus fundi succumbet, ut pensionem remittat, nisi docuerit, suum fundum consuetos fructus reddidisse.

Verf. Aliis placet.

Alia est communis opinio, ut iudicis definiatur arbitrio, an sterilitas sit, ut colonus pensione exoneretur. Molin. ubi proxime, Mascard. num. 8. Caroc. num. 19. Bossius num. 12. Menoch. num. 3. Cevall. num. 6. Morl. num. 10. Quæ iudex pendere oporteat, ut æquè arbitretur, tradit Bossius num. 14.

Ibi: Nisi prius per probationes.

Ut iudex decernat, utrum colonus ob penuriam perceptorum fructuum à mercedis onere eximatur, prius per legitimas probationes de sterilitate constare debet, cuius arbitrium in eo versatur, ut æstimet, an diminutio messis tanta sit, ut tota merces, aut pars sit remittenda, juxta opiniones, de quibus hic agitur. Cevall. num. 9. Molin. num. 3. Seraphin. de privileg. juram. privil. 87. num. 88. Menoch. num. 4. Caroc. d. q. 1. in fin. Morl. num. 12.

Verf. Est etenim.

Quibusdam placuit, ad effectum remissionis sufficere sterilitatem, qua colonus caret tertia parte fructuum, qui ex fundo quotannis percipi solent: cujus sententiæ, etsi communiter reproberetur, meminerunt Menoch. num. 2. Caroc. num. 1. Cevall. num. 6. & alii, quos refert Aug. Barbosa collect. d. l. Licet, num. 12.

Verf. Quamobrem proprius.

Plures sentiunt, mercedem pro rata remittendam, quoties colonus, illa integrè soluta, ultra dimidiam læderetur, velut si habita ratione expensarum, ac fructuum, novem superessent, & domino fundi ex eo anno viginti pro mercede deberentur. Gregor. Lop. in l. 22. gloss. 8. tit. 9. p. 5. Ant. Gom. & Morla ubi proxime. Petr. Gregor. Synagn. lib. 27. cap. 1. num. 23. Molin. num. 5. Caroc. num. 4. Menoch. num. 2. vers. Tertia suit. Bossius num. 4. Mascard. num. 5. Ant. Fab. sup. & alii apud Barbosam ubi pronuper.

Verf. Sed & hæc sterilitas.

Est & alia opinio, quæ habet, mercedem pro rata minuendam, quoties colonus nec dimidiam partem fructuum colligit, qui percipi regulariter solebant. Gregor. Lop. in d. l. 22. gloss. 8. Molin. num. 4. Morl. d. tit. de locat. q. 1. num. 12. Cevall. sup. q. 57. num. 5. Mascard. num. 6. Bossius num. 2. præter alios, quos dat Barbosa ubi sup.

Verf. Bartolus verò.

Adjicitur alia sententia Bartoli, qui docuit, tunc colonum à pensione eximendum, cum deductis expensis, nihil ultra ex fructibus lucratur: de ea memorantur Menoch. num. 2. vers. Quarta suit. Cevall. num. 1. Caroc. num. 17. Gregor. Lop. in d. l. 22. gloss. 9. Ant. Gom. d. cap. 3. num. 18. Mascard. num. 4. Ant. Fab. sup. & alii, quos recenset Barbosa in d. collect. num. 12. Quam opinionem impugnant post D. Covar. Menoch. Cevall. & Caroc. qui ait Bartolum sententiam mutavisse.

Hic

13 Hic animadvertendum, quod in dubiis non oportet iudicem facile remissionem mercedis concedere, sæpe enim evenit, ut sterilitas plus lucri agricolis conferat, quam ubertas, maxime non egenis, propter exorbitans pretium, quod penuria fructuum constituit, quæ colonis solet esse proficua potius, quam damnosa, ut aliud agens observat Molin. d. disp. 495. in fin. Hæc verum habent, si communis existat in regione fructuum egestas, propter quam pretium eorum apud omnes increvit; non autem si ex accidenti colonus pluris vendidit, forte quia in tempus penuriæ triticum, aut oleum servavit; hoc enim non ex qualitate, aut sterilitate fructuum, sed ex propria industria, & non absque periculo corruptionis quæsitivum. Est tamen observandum, quod ubi nulla contingit sterilitas, pretii exiguitas non attenditur ad remissionem mercedis. Molin. num. 5. sicut nec augmentum, ut pensionis nomine plus debeatur. Molin. num. 23. ad fin. & omnes communiter. Eadem iudicem inspicere convenit, cum de augenda mercede contenditur ob nimiam feracitatem, secundum prænotata num. 2. nam si ea sit in pecunia solvenda, & fructus ob copiam, sicut cætera omnia, vilescant ita, ut valde exiguo pretio distrahantur, aut vix emptorem inveniant, cum colonus ex ubertate nullum in re commodum sentiat, nisi quod ex consuetis fructibus perciperet, æquum non erit, ut ampliorum tribuat, locatori mercedem: quæ omnia æquitati, ac bonæ fidei maxime congrua videntur. Adde Fab. in ration. l. Si merces, §. Vis major, ff. locat.

Ad Num. 2.

14 Pro interpretatione Constitutionis Regiæ in l. 23. tit. 6. part. 5. consulas Greg. Lop. ibi. Molin. d. disp. 495. num. 8. Cevall. comm. cont. com. q. 57. n. 6. Morl. Empor. Jur. tit. de locat. quæst. 1. num. 12. vers. Neque obstat. Olan. antin. jur. lit. 5. num. 28. Joan. Garl. de expens. cap. 14. n. 9. Illa statuitur regula, ut si colonus nullos fructus perceperit, omnino à pensionis præstatione liberetur: quod si aliquos, sterilitate contingente, ipse eligat aut eos retinere, integra mercede exsoluta, aut deductis expensis, ipsos tradens locatori nihil pensionis nomine præster.

15 Ex qua decisione duo inferuntur. Primò, quod pensio pro rata deberi non potest. Secundò, quod si colonus ex fructibus nihil ultra expensas collegerit, ad nihil locatori tenetur, approbata opinione Bartoli, de qua supra, num. 14. Hæc accipias de sterilitate, ut supra, num. 1. in fin.

Verf. Ex qua palam probatur.

16 Regia lex sterilitatem supponit, quam probari oportet, ut prænotatur supra, num. 8. aliàs si colonus in damno versetur propter fructuum vile pretium, vel quia vinum acuit, aut frumentum curculionibus insectum est, non erit electio colono, cum non proveniat ex sterilitate, nec illis causis remissio mercedis concedatur. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 3. num. 18. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 495. num. 5. & 15. Caroc. de locat. tit. de remiss. merced. quæst. 8. num. 65. & alii ex jam laudatis; nam requiruntur inconsueta calamitas.

17 Desideratur etiam ad legis regiæ praxim, ne sterilitas culpâ conductoris contingat, quo casu nullus est remissioni locus, cap. Propter sterilitatem 3. de locat. Molin. num. 13. Surd. decis. 37. à num. 3. Valasc. de jur. emphyteut. quæst. 27. num. 39. Aug.

Barbosa collect. d. cap. Propter sterilitatem, num. 4. quod procedit etsi casus fortuitus culpâ conductoris superveniat.

Ibi: Jure tamen communi.

Quomodo fiat computatio de jure communi, 18 cum merces est pro rata minuenda, tradit Menoch. de arbitr. casu 77. quod arbitrio judicantis decernendum verius videtur.

Verf. Illud enim verò est animadvertendum.

Quærit Gregor. Lop. in d. l. 23. gloss. 8. quanta 19 fructuum sterilitas desideretur, ut colono electio competat. Et ultra dimidiam damnum requiri docet, veluti si ex fundo centum annua percipi soleant, & nec quinquaginta colligantur: quod probat de jure communi Bossius in praxi, tit. de remissione remed. conduct. num. 8. & est opinio recepta satis, de qua supra, num. 11.

Verumtamen ea resolutio, per quam lex nostra 20 nimis restringitur, dubia redditur, quatenus colonus ab auxilio remissionis, seu electionis excludit, licet pro dimidia fructuum jacturam sustineat; nam hoc in contractu jura postulant damnum intolerabile, nec quantum definiunt, unde id iudicis arbitrio relinqui opus est, ut ex pluribus præmittitur supra, num. 7. quod ita coarctari non debet, ut non liceat æstimare intolerabile damnum, quod intra dimidiam contingit, maxime cum versetur in quæstione ex bono, & æquo decidenda; etenim si ex fundo, qui octoginta reddere solet, triginta novem consequatur, erit locus dictæ legis Regiæ dispositioni, ac remissioni, ut Greg. Lop. & communi placet: quod si quadraginta colonus perceperit, ei auxilium denegatur. Sed cur in tam exigua quantitatis differentia adeo diversa juris dispositio? Nam si damnum intolerabile putatur, perceptis tantum triginta novem, non fiet tolerabile per unius fanecæ adjectionem. Hæc quidem æquitati minime conveniunt. Nec obstat lex 2. C. de resc. vendit. quæ ad nostram controversiam non pertinet, ut cum D. Covar. & aliis adnotabitur inferius, num. seq. nam etsi ex illa rectè deducatur ad remissionem pensionis requiri damnum intolerabile, quod ultra dimidiam sentitur, quando quidem sufficit ad contractus rescissionem; non inde inferitur, quod in omni materia intra dimidiam læsio ita sit tolerabilis, ut rescirari non debeat; hoc etenim specialiter definitum est ob publicam utilitatem commercii, ac frequentiam ejusmodi contractus, ne iudicibus pro arbitrio ad distractionem procedere liceret: at in re de qua agitur, nihil certum cautum habetur, sed verbis generalibus lex postulat, ut damnum intolerabile colonus patiat: nec sunt ligatæ manus iudicum, sicut in venditionis contractu, in quo iniquitati parcitur ob majus malum, scilicet licium, vitandum, de quo dixi Variar. lib. 2. cap. 3. num. 13. Ex quibus deducitur, ut si iudici damnum intolerabile videatur etiam intra dimidiam, quod colonus propter sterilitatem est passus, illi electionem juxta legem Regiam tribuere possit, ac debeat. Sic Fab. cum Caletrensi in ration. ad l. Si merces, §. Vis major, ff. locat.

Verf. Hoc ipsum constat.

Remedium legis 2. C. de resc. vendit. non com- 21 petit colono agenti ad remissionem pensionis ob sterilita-